

Sygn. akt I PK 9/16

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. P.
przeciwko S. Spółce Akcyjnej w S.
o odprawę pieniężną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 17 września 2015 r., sygn. akt V Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo M. P. przeciwko S. S.A. w S. o odprawę pieniężną, zasądził od powoda 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i odstąpił od obciążenia powoda kosztami sądowymi za pierwszą instancję.

Sąd ustalił, że 15 kwietnia 1997 r. powód nawiązał stosunek pracy z pozwanym na podstawie umowy o pracę na czas określony tj. 2 lata, na stanowisku członka zarządu. Kolejną umową na czas określony z 30 kwietnia 1999 r. powód został zatrudniony na okres kadencji, tj. 3 lata. Następnie aneksem z 1 sierpnia

2000 r. strony przekształciły umowę o pracę na czas określony w umowę o pracę na czas nieokreślony, wskazując stanowisko powoda i rodzaj wykonywanej pracy. Dodatkowo w pkt 5 aneksu strony ustaliły, że odprawa z tytułu rozwiązania przez pracodawcę umowy o pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy wynosi równowartość trzykrotnego, ostatnio pobieranego wynagrodzenia miesięcznego. W dniu 30 kwietnia 2012 r. pozwany wręczył powodowi oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, upływającego 31 lipca 2012 r. Jako przyczynę wypowiedzenia wskazał wygaśnięcie 27 czerwca 2011 r. mandatu członka zarządu.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z 27 lutego 2013 r. oddalił apelację. Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł powód. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 6 lutego 2014 r., I PK (...) uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

W pisemnych motywach wyroku wskazano, że zasadne okazały się zarzuty skargi kasacyjnej dotyczące sposobu rozwiązania umowy o pracę. Należy przyjąć, że umowa o pracę została rozwiązana za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę. W sprawie bezsporne było ustalenie, że przyczyną dokonanego wypowiedzenia przez pracodawcę było wygaśnięcie mandatu członka zarządu. Stąd przy ponownym rozpoznaniu sprawy konieczne będzie również rozstrzygnięcie, czy była to przyczyna dotycząca zakładu pracy. Samo odwołanie członka zarządu z pełnionej funkcji, jakkolwiek stanowi uzasadnioną przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę, nie przesądza samoistnie, że rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło z przyczyny dotyczącej pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 września 2009 r., II PK 84/09, LEX nr 57196; z dnia 3 sierpnia 2012 r., I PK 61/12, OSNP 2013 nr 17-18, poz. 199). Można więc stwierdzić, że wypowiedzenie umowy o pracę z powodu odwołania pracownika z funkcji członka zarządu spółki handlowej następuje z przyczyn niedotyczących pracownika w rozumieniu art. 8 w związku z art. 10 ust. 1 ustawy o grupowych zwolnieniach, chyba że pracodawca udowodni, iż przyczyną odwołania z funkcji były okoliczności dotyczące pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2010 r., II PK 184/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 180).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 23 maja 2014 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w S. z dnia 8 listopada 2012 r. Wyrokiem z dnia 27 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w S. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 45.960 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 maja 2012 r. oraz orzekł o kosztach procesu.

Wyrokiem z dnia 17 września 2015 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację pozwanego od powyższego orzeczenia oraz orzekł o kosztach procesu. Sąd II instancji zaaprobował ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy. Podzielił także wykładnię prawa materialnego, w szczególności dotyczącą art. 10 i art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł pozwany. Zarzucił naruszenie: art. 10 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników; art. 65 § 1 i 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. i § 5 aneksu do umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2000 r. oraz art. 8 k.p. Nadto wskazał na naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania został uzasadniony występującym w sprawie istotnym zagadnieniem prawnym, a mianowicie rozumienia pojęcia przyczyn niedotyczących pracowników. Nadto skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie prawa materialnego.

Mając na uwadze powyższe skarżący domagał się uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w K. i oddalenia powództwa w całości i orzeczenie o kosztach procesu; ewentualnie żądał uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jednocześnie, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozwagę jedynie nieważność postępowania (przed sądem drugiej instancji). Rozpoznanie skargi kasacyjnej w granicach podstaw oznacza związanie Sądu Najwyższego zgłoszonymi przez skarżącego zarzutami naruszenia prawa.

W niniejszej sprawie przesłanka przyjęcia skargi do rozpoznania wynika, zdaniem skarżącego, z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Chodzi o istotne zagadnienie prawne, które autor skargi lokuje w sferze prawa materialnego. A *contrario* nie każde zagadnienie prawne wypełnia zakres znaczeniowy terminu „istotne”. Stąd po stronie wnoszącego skargę leży obowiązek przedstawienia argumentacji, z której można odkodować wagę roztrząsanego problemu. Syntetycznie rzecz ujmując, problem powinien być zredagowany w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy, a nadto przedstawiony w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi. W końcu istotne zagadnienie powinno pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, aby udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie ułatwiło sądowi odwoławczemu podjęcie decyzji jurysdykcyjnej co do istoty sprawy.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r.,

III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006 nr 15-16, poz. 243).

Przedstawione powyżej warunki muszą uwzględniać fakt, że w przedmiotowej sprawie wypowiedział się już Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2014 r., I PK 173/13. Z przytoczonego judykatu wynika też zapatrywanie dotyczące sposobu wykładni art. 10 w zw. z art. 8 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. W sprawie przesądzono już fakt, że do rozwiązania stosunku pracy doszło za wypowiedzeniem, jak też, że rozwiązanie umowy o pracę z byłym członkiem zarządu spółki kapitałowej z powodu niepowołania go na kolejną kadencję nie jest rozwiązaniem stosunku pracy z przyczyny dotyczącej pracownika. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sądy *a meriti* ustaliły, że podana przyczyna rozwiązania stosunku pracy nie dotyczyła pracownika, lecz pracodawcy, zwłaszcza w kontekście zmniejszenia liczebności zarządu pozwanej spółki. Sąd drugiej instancji poddał także ocenie inne sugerowane przez pracodawcę przesłanki prowadzące do ustania zatrudnienia i wyjaśnił, że nie są one przekonujące. Ustalone w ten sposób fakty wiążą Sąd Najwyższy na etapie przedsądu. Tymczasem konstruowane zagadnienie prawne wychodzi poza zakres ustalonych w sprawie faktów albo je dyskretnie pomija (zmniejszenie liczebności zarządu). To pozwala na konstatację, że objęte zagadnieniem kwestie *de facto* opierają się na odmiennej ocenie okoliczności faktycznych sprawy i z tego względu *a limine* wykluczają możliwość pozytywnej odpowiedzi na postawione pytania. Powołany już wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r. odwołuje się do szeregu rozstrzygnięć związanych z przedmiotem sporu, co podkreśla brak w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Po raz kolejny należy podkreślić, że kontestowany środek odwoławczy (skarga) nie jest kolejnym środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wynika to z tego,

że Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 177 ust. 1 gwarantuje dwuinstancyjne postępowanie sądowe.

Mając powyższe na uwadze argumentacja pozwanego nie przekonuje w płaszczyźnie istnienia nowego, nierozstrzygniętego dotychczas zagadnienia prawnego. Przeprowadzone rozważania wykazały też, że skarżący nie zaoferował przekonujących racji prawnych uzasadniających podjęcie przez Sąd Najwyższy zadań interpretacyjnych.

W takim układzie zależności wyjaśnienia wymaga zagadnienie, czy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W judykaturze przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma miejsce wówczas, jeśli dla przeciętnego prawnika, jest ona niewątpliwa, z góry widoczna, bez potrzeby głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania i oceny dowodów. Zapatrywanie to powinno wystąpić już w trakcie przedsądu, czyli wstępnego badania skargi kasacyjnej, gdyż na tym etapie procedowania rolą Sądu Najwyższego nie jest szczegółowe badanie zgłoszonych podstaw zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, LEX nr 560541; z dnia 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, LEX nr 898318; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109).

W tym zakresie autor skargi wybrał metodę hybrydalną, upatrując wady orzeczenia w naruszeniu przepisów prawa procesowego i materialnego. Problem w tym, że ich nie wskazał wprost w samym wniosku, jak też i uzasadnieniu. Zamieszczenie argumentu, że Sąd II instancji naruszył prawo materialne przez błędną wykładnię i przyjęcie rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem z przyczyn zakładu pracy w żaden sposób nie uwidacznia suponowanej podstawy przedsądu. W przeciwnym razie, w każdym przypadku, gdy strona byłaby niezadowolona z wyniku sprawy, doszłoby do „oczywistego” naruszenia prawa, co ze zrozumiałych przyczyn jest wykluczone. Dalsze uzasadnienie wniosku w przedmiocie oczywistej zasadności skargi cechuje ogólnikowość. Skarżący nie ujawnia konkretnych przepisów prawa, co wyklucza *a priori* zaakceptowanie jego konkluzji, jak i wyklucza bliższe omawianie pozostałych przepisów prawa procesowego, gdyż *de facto* nie wiadomo o jakie przepisy chodzi. Nie jest rolą Sądu Najwyższego – na tym etapie sprawy – wyręczenie wnoszącego skargę i

poszukiwanie podstaw, które realizują przesłankę oczywistej zasadności. Uchybienia nie niweluje odwołanie się do podstaw kasacyjnych, gdyż etap przedsądu ma inny cel i funkcje. Aktualnie podstawy kasacyjne nie podlegają jeszcze badaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2010 r., II UK 274/09, LEX nr 585794). Wynika to stąd, że na tym etapie przedmiotem badania dokonywanego przez Sąd Najwyższy jest jedynie to, czy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej wskazuje i uzasadnia choć jedną z podstaw (przesłanek) przedsądu wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Natomiast podstawy kasacyjne stanowią odrębny od przesłanek przedsądu element skargi, w związku z czym nie zastępują one (ani ich uzasadnienie) i nie mogą zastąpić przesłanek przedsądu. Innymi słowy podstawy kasacyjne podlegają rozpoznaniu dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Poza tym, nie można z przesłanką określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. równocześnie podnosić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne. Jest to błąd logiczny, albowiem, gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, niepublikowane).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz orzekł o kosztach postępowania w oparciu o przepisy art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 6 pkt 5 w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).